

מלך הטעם

הוא עבד בעבור ארבעה נשיאים, שגרירים, מושלים וראשי ערים, ועיצב את בתיהם של עשירי ארצות הברית. מארק המפטון: מעצב אמריקאי / ד"ר דניאלה אוהד, ניו יורק

קצרה היריעה לתאר את הישגיו החשובים של מארק המפטון, מי שנחשב לגורו עיצוב הפנים האמריקאי ושמותו לפני כעשור קטע קריירה עשירה. הוא עבד בעבור ארבעה נשיאים, שגרירים, מושלים וראשי ערים ועיצב את בתיהם של עשירי ארצות הברית, כמו ברוק אסטור, הנרי קיסניגר, ז'קלין אונאסיס, אסתי לאודר ורופרט מרדוק. בין הישגיו אפשר להזכיר גם את עיצוב המכללה הלאומית לעיצוב, את מסעדת מלון קרלייל וחללים רבים במוזיאון המטרופוליטן. הוא היה חבר בחבר הנאמנים של האקדמיה האמריקאית ברומא וכתב שני רבי מכר: "מעצבי פנים אגדתיים של המאה ה-20" ו"על עיצוב", שהפך לתנ"ך של מעצבי פנים בארצות הברית.

קשה להאמין שמי שזכה לכינויים "מלך הטעם" ו"מעצב הפנים האמריקאי הידוע והאהוב בכל הזמנים" בילה את נעוריו על טרקטור בשדות התבן בחווה חקלאית במדינת אינדיאנה. מארק המפטון מעולם לא למד עיצוב. את לימדי התואר הראשון עשה בתולדות האמנות, ולאחר שהתנסה במשך שנה בלימודי המשפטים, החל בלימודי התואר השני בתולדות האמנות במכון לאמנויות של אוניברסיטת ניו יורק. הבית המודרני לפי המפטון הוא נינוח, מרוהט בערב רב של רהיטים, בספות מרופדות בבדים פרחוניים ווילונות מבדי טפט משובחים; קירותיו צבועים בגווני עזים, ארונות עץ משובחים גדושים בספרי אמנות, ומראות וסידורי פרחים פרוסים באלגנטיות מרושלת. שפה זו, שגם אם לא חידשה דבר, משכה אליו את העילית החברתית של אמריקה. הסגנון שיצר המפטון - כפרי-אנגלי אקלקטי עם מגע עכשווי - הפך לשיקוף של הטעם האמריקאי.

האלבום "מארק המפטון: מעצב אמריקאי", שהוציאה לאחרונה אלמנתו דואן המפטון, חוגג את הישגיו ואת עיצוביו. לרגל הוצאת הספר נפגשתי עם המחברת בדירתה בשדרות פארק שבמנהטן.

את מרבה לדבר בספר על הנסיעות בעולם, על נסיעות הקניות המפורסמות שמארק עשה עם לקוחותיו. איך זה היה לנסוע איתו?
"לנסוע עם מארק היה כמו לנסוע עם מדריך אמנות צמוד, כי הוא היה כמו אנציקלופדיה מהלכת. הידע שלו באמנות, באדריכלות ובעיצוב היה עצום ועמוק כאוקיינוס. בעיקר הוא אהב את איטליה, אנגליה וברלין, ותמיד לקח איתו ספר רישומים. אבל הנסיעות עם מארק מעולם לא היו נינוחות, כי הייתה לו תשוקה ורעב אינסופיים ללמוד, לראות עוד, לגמוע מתרבות אירופה. הוא לא יכול היה להפסיק לרגע. היום הנסיעות שלי כל כך שונות. הוא חסר לי".

את מתארת בפתיחת הספר שמארק נולד בעיירה קטנה באינדיאנה לאב שהיה חוואי ושרת של המועצה המקומית. איך הביוגרפיה הזו השפיעה עליך?

"מאז ילדותו מארק התעניין באסתטיקה ובבתים יפים. הוא אמנם היה עסוק בצעירותו בעבודה היומיומית בחווה, אבל לא התעניין בספורט ותמיד

הספרייה בדירתו המפורסמת של איש העסקים היהודי סול סטיינברג, על שדירות פארק במנהטן. לאחר שירד מנכסיו, נמכרה דירתו על ידי בונס הנכסים במחיר הגבוה ביותר ששולם על דירה בניו יורק

האישית שלו יחד עם זאת להתייחס לזרות של הלקוחות שלו?
 "רוב הלקוחות של מארק הפכו גם לחברים. הוא הכיר אותם ואת המשפחות שלהם, נסע איתם לנסיעות של קניות באירופה ובילה איתם, וכך גם למד את אורח החיים שלהם, את האסתטיקה המועדפת עליהם ואת אוספי האמנות שלהם. הוא יכול היה לקום באמצע ארוחת ערב, לבקש סליחה לרגע ולזוז הצידה כדי לרשום, כדי להעביר את הרעיונות שלו לנייר. עיצוב הפנים שלו נולד מהמפגשים האינטימיים הללו".

איך את מכנה את הסגנון שיצר?

"מארק מעולם לא רצה ליצור 'סגנון'. היה חשוב לו ליצור במרחב משמחרר מן הצורך להפיק 'סגנון' מוגדר".

מעצב נשיאותי

מארק עבד בשביל דמויות בכירות ומפורסמות בפוליטיקה ובתרבות האמריקאית. איך זה התחיל?

"הכל התחיל כשמארק הזמין על ידי ג'ורג' בוש האב לעצב את בית סגן הנשיא בזמן שהיה סגנו של רונלד רייגן. הפרויקט הוליד שיתוף פעולה שנמשך על פני שנים, ומארק הזמין לעצב חמישה בתים עבור משפחת בוש ואת הספרייה הנשיאותית ביוסטון. זו הייתה חברות אישית ונהגנו להתארח תדיר בבית הקיץ שלהם במיין. כשהוצאתי את הספר מצאתי את המספר הסודי של משפחת בוש וטלפנתי. השארתי הודעה על המשיכון וסיפרתי להם שהוצאתי לאחרונה ספר על מארק. בתוך פחות משעה ברברה בוש חזרה אליי".

התופעה השכיחה כיום של מעצבי פנים כוכבים, כמו פיטר מרינו או ויקטוריה הגן, לא הייתה קיימת כשמארק התחיל בקריירה שלו. מארק היה הכוכב הראשון. איך זה היה לחיות עם כוכב?

"מארק היה מארק ואהבתי אותו כמות שהוא. הוא תמיד אמר שעיצוב פנים זה לא ניתוח לב פתוח, אלא משהו שצריך לעשות בכיף. אבל הוא עבד נון-סטופ. בשבילו המקצוע היה קודם כל עבודה אינטנסיבית".

מארק המפטון היה מעצב הפנים הראשון שהכיר בפונטציאל של השאלת

העדיף להצטרף לאמו בביקוריה אצל חברותיה כדי לראות בתים יפים. הוא התעניין בעיצוב פנים כבר מגיל צעיר מאד. הספרים הראשונים שקרא בנושא עסקו בארכיטקטורה של מיס ופרנק לויד רייט. הוא הפך למעריץ שלהם. **למה הוא לא הלך ללמוד אדריכלות?**

"אני מאמינה שהסיבה העיקרית הייתה החולשה שלו במקצועות המתמטיים, ולכן החליט ללמוד מה שבאמת אהב ומה שבסופו של דבר עשה אותו למעצב פנים נפלא: תולדות האמנות. הוא האמין שיותר חשוב להתעמק בתולדות האמנות מאשר ללטש את המיומנויות הטכניות. גם הבת שלנו אלקסה, שעומדת בראש החברה ולאחרונה חנכה קולקציה רהיטים הנושאת את שמה, מעולם לא למדה עיצוב". **מארק כתב שני ספרים שהפכו לנכסי צאן ברזל. בספרו "על עיצוב" הוא יוצא נגד עיצוב פנים שאינו משמר זהויות פרטיות ועל השאיפה שלו ליצור בתים שמשקפים את האופי, את הזהות, את סגנון החיים של הדרים בהם. איך הוא הצליח לשמר את השפה**

דואן המפטון: "כשהוצאתי את הספר מצאתי את המספר הסודי של משפחת בוש וטלפנתי. השארתי הודעה על המשיכון וסיפרתי להם שהוצאתי לאחרונה ספר על מארק. בתוך פחות משעה ברברה בוש חזרה אליי"

למעלה: סלון דירתו של מארק המפטון כפי שעוצב בשנות השמונים

משמאל:

מרק המפטון בחלל שעיבב בעבור תערוכת קיפס ביי בשנת 1988, הנחשבת לתערוכה החשובה ביותר לעיצוב פנים בניו יורק

באמצע:

סלון ביתם של סוזן וקרטר בורדן, רצפת עץ דרמטית, ציור של פרנק סטלה על הקיר וכיסאות בסגנון לואי ה-16

למטה:

המסעדה במלון קרלייל שנותרה גם היום כפי שעיבב אותה מארק המפטון בשלהי שנות ה-80. המסעדה כבר מזמן הפכה למוסד בניו יורק

שמו לייצור רהיטים לקהל הרחב, והוא הפך את השם שלו ללוגו. הוא עיצב רהיטים בסגנונות עתיקים, מעין רפרודוקציות שמזכירות את הרהיטים שרכש בעבור לקוחותיו בגלריות לעתיקות. עד כמה מארק היה מעורב בתהליכי הייצור של המוצרים שנשאו את שמו?

"מארק היה פרפקציוניסט בכל רמ"ח אבריו, אמן שנתן את כל נשמתי לכל פרוייקט שבו היה מעורב. למרות לוח הזמנים הצפוף שלו הוא היה נוסע באופן שוטף למפעל בצפון קרוליינה ובודק באופן אישי את אבות הטיפוס ואת תהליכי הייצור. הרהיטים שנושאים את שמו הם באיכות נפלאה, ועובדה שעד היום הם מתפקדים ונמצאים במצב מעולה."

בשנות ה-80 הוא הגיע לתהילה, ובשנים האלו התחוללה מהפכה בתחום העיצוב. זה היה העשור שבו צמחה התנועה המינימליסטית, שטענה שבתוך חללי הבית יש לשים כמה שפחות רהיטים. מה היתה דעתו של מארק, שהמשיך ליצור חללים בעלי אופי מסורתי, על התנועה הזאת?

"מארק התעניין בכל מה שהתרחש בעולם האמנות, האדריכלות והעיצוב, וראה בתורתם של המינימליסטים דבר חשוב. הוא האמין שכל בית שאוצר בתוכו יצירות אמנות הוא בעל ערך ללא קשר לסגנון העיצוב. כך שעל אף שהאסתטיקה שלו הייתה שונה משלהם, הוא רחש כבוד לאמנים האוונגרדיים האלה."

מארק טען באחד הראיונות שלו שמה שהוא אוהב בעיצוב אמריקאי זה את הגוונים, את האקלקטיקה. אני מבחינה בכיוון הזה בדירה שלך.

"רוב הרהיטים שאת רואה כאן עברו איתנו שנים רבות וחלקם אף מצויים עמנו מאז שנישאנו. מדי פעם החלפנו ריפודים או צבע ונתנו לכיסאות ולשולחנות מראה חדש. כאן יש אקלקטיות במלוא הדרה. כורסאות בסגנון לואי ה-16 שרכשנו מיד לאחר שנישאנו ב-40 דולרים, מראות מוונציה שאחת מהן הוא נאלץ לקצר כדי שתתאים לתלייה מעל האח, שולחן לקה סיני, ספות שריפדנו מחדש לפחות שלוש פעמים."

אני קוראת לזה "עיצוב איטי", בניגוד לתרבות המהירה שיוצרת רהיטים לזמן קצוב.

"מארק טען שלפני שרוכשים רהיטים וחפצים, צריך לחשוב היטב אם אפשר יהיה לחיות איתם במשך עשור או שניים. לא שהוא התנגד להחליף מדי פעם, אבל הוא טען שבזמן הרכישה יש לאהוב ולהתחבר אל החפץ, שלעיתים מלווה אותנו במשך כל חייו."

אהבתי את הפרקים האישיים שכתבת. את הסיפורים על המשפחה, על חתונות ואירועים משפחתיים. מה שלום משפחתך כיום?

"בתנו אלקסה עומדת היום בראש החברה, ובתנו השנייה קייט עומדת להינשא בראשית ספטמבר. אני ממשיכה בחיי ומנסה לשמר את הזיכרון. זה לא קל. אמנם יש לי חברים רבים ואני מחלקת את חיי בין דירתי במנהטן לבית בהמפטונס. אבל כמה אלמנות בודדות אנשים רוצים על יד שולחן ארוחת הערב שלהם?"

ד"ר אוהד היא חוקרת ומרצה בתחום תולדות העיצוב וכן עוסקת בביעוץ לאספנות פרטית. daniellaohad@gmail.com